

Znalosti učitelů v Polsku a České Republice o epilepsii

JEJICH POSTOJE VŮČI ŽÁKŮM S EPILEPSIÍ
A PŘIPRAVENOST UČITELŮ NA PRÁCI
S TĚMITO ŽÁKY

VÝZKUMNÁ ZPRÁVA



EPISCHOOL

spolu proti bariérám!



Univerzita Palackého
v Olomouci



Instytut
Matki i Dziecka
Fundacja

Znalosti učitelů v Polsku a České Republice o epilepsii

JEJICH POSTOJE VŮČI ŽÁKŮM S EPILEPSIÍ
A PŘIPRAVENOST UČITELŮ NA PRÁCI
S TĚMITO ŽÁKY

VÝZKUMNÁ ZPRÁVA

Agnieszka Małkowska-Szcutnik
Barbara Woynarowska
Dorota Kleszczewska
Ferdinand Salonna
Michal Vorlíček
Jakub Gajewski

AUTOŘI:

Agnieszka Małkowska-Szcutnik

UNIVERSITY OF WARSAW, FACULTY OF EDUCATION

Barbara Woynarowska

UNIVERSITY OF WARSAW, FACULTY OF EDUCATION

Dorota Kleszczewska

FUNDACJA INSTYTUTU MATKI I DZIECKA

Ferdinand Salonna

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI, FAKULTA TĚLESNÉ KULTURY

Michal Vorlíček

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI, FAKULTA TĚLESNÉ KULTURY

Jakub Gajewski

ROYAL COLLEGE OF SURGEONS IN IRELAND, DEPARTMENT OF EPIDEMIOLOGY

Odborná garance



**Instytut
Matki i Dziecka**

ISBN 978-83-88767-77-7

PODĚKOVÁNÍ

Autoři této zprávy by rádi poděkovali Dr. MUDr. Elżbietě Szczepanikové, Vedoucí Odboru Neurologie Děti a Mládeže Institutu Matky a Dítěte, za její neocenitelný přínos do procesu vývoje dotazníku, který byl použit pro tuto studii. Rádi bychom také poděkovali regionálním koordinátorům za jejich zapojení a pomoc během fáze sběru dat. Lubušské vojvodství – mgr Ewa Rawa, Lodžské vojvodství – Urszula Szewczyk, Podlesí – mgr Jadwiga Czyżewska, Pomořské vojvodství – mgr Krystyna Odorska, Slezské vojvodství – Tomasz Wojtasik. V Česku bychom rádi poděkovali Magistrátu města Olomouce a Státnímu zdravotnímu ústavu.



Univerzita Palackého
v Olomouci



Znalosti učitelů v Polsku a České Republice o epilepsii

JEJICH POSTOJE VŮČI ŽÁKŮM S EPILEPSIÍ
A PŘIPRAVENOST UČITELŮ NA PRÁCI
S TĚMITO ŽÁKY



EPISCHOOL

spolu proti bariérám!

Tato publikace je financována
Evropskou komisí v rámci
programu Erasmus+.

Publikace byla finančně podpořena
ze zdrojů Evropské komise.

Publikace reflektuje pouze postoje
a názory jejích autorů a Evropská
komise a Národní agentury
programu Erasmus+ nenesou
odpovědnost za její obsah.

BEZPLATNÁ PUBLIKACE



Erasmus+



Obsah

7	Úvod
10	Cíle
11	Výzkumné otázky
11	Metody
12	Výzkumný soubor
14	Výběr výzkumného souboru
	Výsledky
15	Část první – společná (třídní učitelé a učitelé tělesné výchovy)
24	Část druhá – Žáci s epilepsií
	A. Otázky společné pro třídní učitele a učitele tělesné výchovy
	B. Otázky pouze pro třídního učitele
	C. Otázky pouze pro učitele tělesné výchovy
32	Klíčová zjištění studie
36	Reference
39	Příloha. Dotazníky
56	Seznam tabulek

ÚVOD

Epilepsie je u dětí a adolescentů jedním z nejběžnějších neurologických onemocnění. Vyskytuje se zejména u dětí školního věku (Jan, 2005). Z odhadů vyplývá, že okolo 1 % populace v tomto věku má epilepsii. Na polských školách je tedy okolo 45-50 tisíc dětí trpících tímto onemocněním a v České Republice se jedná zhruba o 10 až 15 tisíc dětí. K hlavním symptomům patří opakující se záchvaty způsobené abnormální nadměrnou bioelektrickou aktivitou v nervových buňkách mozku. Epilepsie bývá způsobena poškozením mozku, k němuž může dojít v různém věku, jakožto následek hypoxie mozku, kraniálního traumatu, zánětu mozku či mozkových nádorů a svou roli mohou hrát i dědičné faktory. Možnosti prevence jsou vzhledem k velké škále etiologických faktorů omezené.

Valná většina případů může být léčena farmakologicky a zhruba 75 % případů se může zcela vyléčit. Léčba jedním či více antiepileptickými léky je dlouhotrvající (může být i celoživotní) a vedlejší účinky nejsou neobvyklé. V posledních letech došlo v oblasti léčby epilepsie k enormnímu pokroku. V současnosti lze výskyt epileptických záchvatů zcela eliminovat a navrátit tak pacientovi možnost bez obtíží fungovat ve škole či v práci a bez následků pro rodinný život. Mnoho epileptiků se však stále setkává s negativními reakcemi okolí včetně diskriminačního jednání. K tomu dochází zejména kvůli nedostatečnému povědomí, mylným představám a stereotypům, které dosud ve společnosti přetrvávají. Tento fenomén bývá označován jako „bludný kruh stigmatizace“ spjaté s epilepsií (Kmieć, 2010).

Adolescenti, kteří právě procházejí obdobím intenzivního fyzického, mentálního a sociálního vývoje, jsou v obzvláště složité situaci. Obvykle zažívají vysokou úroveň stresu spojeného s rizikem, že k záchvatu dojde ve škole. Léčba epilepsie může být spjata s vedlejšími účinky ovlivňujícími zdraví a „well-being“ dětí, k nimž patří např. ospalost, únava, slabost, nevolnosti, nervozita ústící v poruchy pozornosti a paměti, pomalost pohybů a nezřetelná řeč. Pro děti to může být omezující z pohledu možných činností a vést k izolaci od vrstevníků částečně i kvůli přehnané ochraně ze strany jeho rodičů. Takováto omezení zpomalují proces sociálního vývoje těchto dětí a mohou vést k řadě

rizikových jevů v adolescenci (např. ukončení léčby, nedodržování lékařských doporučení, agresivní chování, poruchám chování) a mohou být příčinou strachu z odmítnutí ze strany vrstevníků. Dosavadní výzkumná zjištění naznačují, že kvalita života dětí s epilepsií je ve srovnání s jejich zdravými vrstevníky významně nižší (Mathiak et al., 2007; Brys et al., 2015)

Děti trpící epilepsií jsou spolužáky často uráženy a zesměšňovány. To vede k poklesu jejich sebevědomí a stojí i za snahami vyhnout se sociální interakci ze strachu, že by mohly být zavrženy. Výsledkem pozorovaným v mnoha zemích bývá, že někteří rodiče školy o zdravotním stavu svých dětí ani neinformují. Například 20 % italských rodičů, jejichž dítě mělo epilepsii, o tom škole žádnou zprávu nepodal (Mecarelli et al., 2015). Některé ze samotných dětí nejsou rodiči poučeni o povaze jejich onemocnění a jeho názvu. Toto je velice nepříjemná situace z hlediska možného výskytu záchvatů ve škole.

Studenti s epilepsií mají speciální vzdělávací potřeby. Učitelé se znalostmi a schopnostmi pracovat s touto skupinou žáků by měli napomáhat jejich učení, posilovat sebevědomí a předcházet jejich stigmatizaci a izolaci z kolektivu.

Přestože epilepsii má pouze zhruba 1 % žáků, vysoký podíl učitelů se během své praxe s epileptickými dětmi setkává či dříve setkala. V Itálii to je 49 % (Mecarelli et al., 2015), v Saudské Arábii 28 % (Devdas et al., 2015), v Indii 19 % (Abulhamail et al., 2014), v Polsku 30 % učitelů (Michalska et al., 2012), kteří již děti s epilepsií vyučovali, a v Brazílii má tuto zkušenost 14 % učitelů tělesné výchovy (Vancini et al., 2009). Rozdíly pravděpodobně vycházejí z rozdílných vzdělávacích systémů a pravidel pro vzdělávání žáka se speciálními potřebami, jakož i z kulturních odlišností.

V posledních dekadách byly studie hodnotící povědomí o epilepsii a postoje učitelů k žákům s epilepsií provedeny v mnoha státech. I přes obtížně proveditelné srovnání vzhledem k lišícím se výzkumným metodám (např. jiná znění otázek a/nebo kategorií odpovědí) výsledky ukazují, že:

- úroveň znalostí o epilepsii je u obrovského množství učitelů (od několika procent až pod desítky procent) nedostačující;
- mnoho učitelů se necítí adekvátně připraveno na práci a péči o studenty trpící epilepsií a z případných záchvatů mají obavy;
- postoj učitelů k tomuto onemocnění vzbuzuje řadu otázek;
- učitelé mají tendenci podceňovat intelektuální schopnosti žáků s epilepsií, o nichž vědí, že prodělali epileptické záchvaty (Katzenstein et al., 2007).

Studie realizovaná v Itálii poukázala na to, že účast učitelů na školení o klinických projevech epilepsie a postupech v případě výskytu záchvatu vedla k zvýšení úrovně znalostí, ovšem neměla žádný efekt na postoje související s epilepsií (Mecarelli et al., 2015).

Výsledky polského výzkumu mezi rozličnými skupinami učitelů ukázaly, že většina (72 %) učitelů hodnotila své znalosti o epilepsii jako průměrné (27 % jako nedostatečné). Ovšem tyto znalosti se týkaly zejména etiologie tohoto onemocnění. Pouze 59 % učitelů bylo schopno poskytnout pomoc studentovi během záchvatu a 80 % z nich by považovalo takový záchvat za stresující událost. Student s epilepsií představuje obtížnou situaci pro téměř polovinu učitelů, jelikož nevědí, co dělat v případě záchvatu či jakou formu pedagogicko-psychologické pomoci by měli studentovi poskytnout. Návyky a kvalita komunikace mezi učiteli, rodiči, poskytovateli zdravotnické péče, lékaři a studenty je rovněž znepokojující (Michalska et al., 2012).

V České Republice byly znalosti a postoje učitelů vůči epilepsii doposud systematicky zkoumány pouze v minimální míře.

Novotná & Rektor (2002) se zabývali vývojem postojů veřejnosti k jedincům trpícím epilepsií a jejich znalostmi v průběhu 16 let (1981-1997). Výzkumný soubor čítal 235 respondentů pracujících v různých zaměstnáních, včetně učitelů. Bylo zjištěno, že celkové povědomí o epilepsii se ve zkoumaném období zlepšilo. Například, pouze 30 % respondentů na konci šetření považovalo epilepsii za mentální poruchu, zatímco v roce 1981 bylo takových 50 %. Přestože tato studie prokázala ve sledovaném období určité zlepšení znalostí a postojů české veřejnosti, celkové povědomí zůstalo na značně nízké úrovni. V postojích k epileptikům se stále vyskytovaly neodůvodněné předsudky.

Komárek & Šmídová (2007) analyzovali psychologické a sociální dopady epilepsie u českých dětí v průběhu desíti let. Data byla sesbírána v rámci komparativní studie provedené v letech 1995 a 2004. Dotazníky vyplňovaly děti samy nebo společně s jejich rodiči (v závislosti na věku dětí). Polovina dětí byla přesvědčena, že jejich učitelé epilepsii nerozumí. V roce 2004 děti zaznamenaly zlepšení úrovně znalostí učitelů a přátel o epilepsii ve srovnání se studií realizovanou v roce 1995. S vyšším věkem dětí ovšem důvěra v učitele klesala. Tato zjištění ukázala první známky nedostatečného povědomí o epilepsii mezi učiteli v České Republice.

V rámci studie provedené v Brně (Fialová, 2011) bylo zjištěno, že 100 % učitelů vědělo, co to je epilepsie, a více než polovina z nich uvedla, že jsou připraveni učit dítě s epilepsií. Celkové výsledky výzkumu ukázaly, že učitelé na základních školách jsou dobře připraveni a ochotni integrovat tyto studenty do své třídy. V případě epileptického záchvatu by byli schopni poskytnout dítěti první pomoc.

Studie realizované v Plzni (Brabcová et al., 2012) prezentovaly zjištění, že učitelé, kteří mají osobní zkušenost s epilepsií, o ní mají zároveň vyšší povědomí. Byly objeveny významné

rozdíly v postojích mezi učiteli, kteří takovou zkušenost měli, a těmi, kteří nikoliv. A to zejména v oblasti jejich pohledu na seberealizaci a integraci dětí s epilepsií do školního kolektivu. Naopak žádné rozdíly nebyly zjištěny v jejich pohledu na intelektuální schopnosti dětí s epilepsií nebo celkovou kvalitou jejich života. Dále bylo shledáno, že aprobace, krom pár výjimek daných specifickou pozicí učitelů prvních tříd, nemá zásadní vliv na znalosti učitelů o epilepsii a jejich postoje k dětem trpící tímto onemocněním. V další studii Brabcová et al. (2016) zjistili, že navzdory vyšší úrovni znalostí o epilepsii mezi zkušenými učiteli se postoje k tomuto onemocnění ani důvěra v to, jak epileptické dítě zvládnou, významně nelišily ve srovnání s teprve začínajícími pedagogy. Výzkumná zjištění této studie naznačují, že vzdělávání učitelů v oblasti epilepsie by mělo být efektivnější zejména s ohledem na jejich respekt k vlastním schopnostem řešit problémy, které mohou nastat u dětí s epilepsií v jejich třídě.

CÍLE VÝZKUMU:

Zhodnotit:

- znalosti polských a českých učitelů o epilepsii a jejich názory na výuku a fungování studentů s epilepsií ve škole;
- připravenost učitelů pracovat s těmito studenty, komplikace spojené s prací s touto skupinou studentů a předpokládané formy pomoci k překonání možných potíží.

Tyto studie byly provedeny v rámci projektu „EPISCHOOL – Spolu proti bariérám!“.

VÝZKUMNÉ OTÁZKY

1. Jak hodnotí učitelé svou připravenost k práci se studenty s epilepsií a do jaké míry jsou ochotni posilovat své znalosti v této oblasti a co by jim mohlo pomoci učit takové studenty a poskytovat jim podporu?
2. Jaká je úroveň znalostí učitelů o epilepsii: příčinu, typy záchvatů, etiologie, souběžné symptomy, poruchy studentů s epilepsií a o postupech v případě záchvatu?
3. Jaké je přesvědčení učitelů o výuce žáků s epilepsií a jejich schopnostech učit se?
4. Jaké druhy potíží zažívají učitelé pracující se studenty s epilepsií a jaký druh podpory vyhledávají?
5. Jak pracují studenti s epilepsií ve škole a jaké jsou postoje ostatních studentů k epileptikům?
6. Účastní se studenti s epilepsií hodin tělesné výchovy, jaká je jejich tělesná zdatnost a jaké známky z tohoto předmětu mají?
7. Získávají učitelé informace o epilepsii a pravidlech postupu u studentů s tímto onemocněním od jejich rodičů či ošetřujících lékařů?
8. Spolupracují učitelé studentů s epilepsií s jejich rodiči a školními zdravotními sestrami?

METODY

Výzkumným nástrojem byl dotazník. Skládal se ze dvou částí:

Část I pro všechny učitele obsahovala otázky zkoumající:

- připravenost k práci se žáky s epilepsií a odhodlanost posilovat vlastní znalosti a dovednosti v této oblasti;
- úroveň znalostí o epilepsii, dovednosti pro poskytnutí pomoci v případě záchvatu;
- přesvědčení a obavy týkající se výuky dětí s epilepsií.

Část II, která měla dvě různé verze: 1) třídní učitelé a 2) učitelé tělesné výchovy, byla vyplňována učiteli, kteří v současnosti učí studenta s epilepsií nebo jej učili v posledních 10 letech. Otázky zkoumaly jejich zkušenosti z práce s konkrétním žákem trpícím epilepsií.

psí. Některé otázky byly pokládány ve formě případové studie, učitel zodpovídal otázky týkající se jednoho studenta, např.:

- Druhy záchvatů, které student měl (včetně těch ve škole), léčba a její účinky na studentovu schopnost se soustředit a jeho chování, souběžný výskyt jiných poruch;
- Školní výsledky (včetně tělesné výchovy), tělesné zdatnosti, potíže při práci s epileptickým studentem;
- Účast na hodinách tělesné výchovy, lékařská doporučení, omezení;
- Zda měli ostatní žáci ve třídě povědomí o epilepsii a vztahy s vrstevníky;
- Získávání informací o epilepsii a postupy v případě záchvatů od rodičů a ošetřujícího lékaře, vztah s rodiči a školní zdravotní sestrou studenta;
- Kroky podniknuté k zajištění podpory při práci s epileptickým studentem a očekávané formy takovéto podpory.

Dotazník obsahoval otázky i z jiných publikací (Abulhamail et al., 2014; Mecarelli et al., 2015; Michalska et al., 2012; Vacini et al., 2009).

Dotazník byl pilotně testován v Polsku na skupině 20 učitelů základního vzdělávání a 40 učitelů tělesné výchovy. Obsah dotazníku byl konzultován s prof. dr. med. Elżbietou Szczepanikovou - vedoucí ústavu neurologie dětí a mládeže, Institutu matky a dítěte. Osnova dotazníku tvoří přílohu.

VÝZKUMNÝ SOUBOR:

Studie byla realizována u dvou skupin učitelů:

- učitelé, kteří byli v době realizace studie třídními učiteli
- učitelé tělesné výchovy

Výběr výzkumného souboru se v Polsku a Česku lišil:

Výběr výzkumného souboru v Polsku

Učitelé základních škol (ročníky I-VI, 6/7 až 11/12 let) a středních škol (ročníky I-III, 12/13 až 15/16 let), které patřily k mezinárodní síti škol angažujících se v podpoře zdraví. Výběr souboru byl následující:

- První krok: výběr oblasti – následující oblasti byly vybrány: Lubušské vojvodství, Lodžské vojvodství, Podleské vojvodství, Pomořské vojvodství a Slezské vojvodství.
- Druhý krok: výběr škol: celkem 60 škol bylo vybráno - 12 z každé oblasti (6 základních a 6 středních) z různých lokalit (velké město, menší/střední město, vesnice);
- Třetí krok: výběr učitelů z vybraných škol na základě počtu tříd a zaměstnaných učitelů na základě informací od příslušných ředitelů škol. Pro výběr učitelů byla aplikována tato pravidla:
 - Na základních školách byli vybráni třídní učitelé: 1) učitelé ročníků I až VI včetně: všech učitelů z malých škol (6 učitelů), učitelů z prvního a posledního ročníku na daném stupni (12 učitelů) na velkých školách; 2) všichni učitelé tělesné výchovy.
 - Na středních školách: 1) dva učitelé v každém ročníku (6 učitelů); 2) všichni učitelé tělesné výchovy.

Počty učitelů, kteří se výzkumu účastnili, jsou uvedeny v Tabulce 1. Míra návratnosti byla 90 %.

Výběr výzkumného souboru v České Republice

Školy byly vybrány náhodně z registru škol. Celkem bylo osloveno 73 škol, z nichž 2 účast odmítly. Sběr dat proběhl on-line. Celkový počet dotazníků využitelných v analýzách ze 71 škol činil 533 (79,9 % žen a 29,9 % (n=159) učitelů vyučujících žáka s epilepsií v současnosti nebo minulých 10 letech). Data jsou uvedena v Tabulce 1.

TABULKA 1. Celkový počet zapojených učitelů: třídní učitelé a učitelé tělesné výchovy v Polsku a České Republice dle typu škol

UČITELÉ	POLSKO	ČESKÁ REPUBLIKA
Celkem	724	553
Třídní učitelé		
→ Celkem	503	454
→ Základní školy	342	249
→ Střední školy	161	250
Učitelé tělesné výchovy		
→ Celkem	221	99
→ Základní školy	125	54
→ Střední školy	96	45

ADMINISTRACE VÝZKUMU

Výzkum proběhl v období mezi únorem a květnem 2016. Způsob administrace se mezi státy lišil. V Polsku byla koordinace ve vybraných oblastech delegována na místní koordinátory škol angažujících se v podpoře zdraví. Dotazníky byly předány ředitelům škol společně s podrobnými instrukcemi včetně poučení o zajištění anonymity. Sběr dat proběhl v únoru a březnu 2016. Vyplněné dotazníky byly odeslány koordinátorům studie v zalepených obálkách s detaily o odesílající škole.

V České Republice bylo kontaktováno vedení příslušných škol, představen projekt a bylo zažádáno je o povolení kontaktovat jejich učitele. Učitelé byli osloveni e-mailem poskytnutým vedením škol. Ti, kteří nereagovali, obdrželi 2 upozornění. Školy v oblastech Brna, Olomouce a Poděbrad byli za účelem podpoření účasti na studii osobně navštíveny. To patrně vedlo k vyšší míře návratnosti vyplněných dotazníků v těchto oblastech. Učitelům byla za účast nabídnuta odměna 100,- Kč (cca 4 €), ovšem přes 80 % učitelů tuto odměnu odmítlo.

Data byla kódována pomocí EpiData package. Statistická analýza data byla provedena pomocí softwaru SPSS v23.

Výsledky studie

Níže uvedené tabulky reprezentují výsledky dotazníku složeného ze dvou částí, který byl vyplněn učiteli ze základních a středních škol v České Republice a Polsku.

ČÁST PRVNÍ - OTÁZKY SPOLEČNÉ PRO TŘÍDNÍ UČITELÉ A UČITELÉ TĚLESNÉ VÝCHOVY

TABULKA 2. Subjektivně hodnocené znalosti o epilepsii, postupech v případě záchvatů, připravenost na práci se studenty trpícími epilepsií a ochota rozšiřovat si znalosti (%)

	POLSKO			ČESKÁ REPUBLIKA		
	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV
Znalosti o epilepsii. Učitel toho ví						
→ Opravdu hodně	3,5	2,7	5,5	1,4	1,5	1,0
→ Hodně	37,0	33,9	43,8	23,9	22,4	30,4
→ Málo	56,4	59,5	49,3	64,5	64,8	63,7
→ Velmi málo	3,1	3,9	1,4	10,2	11,4	4,9
Učitel ví, jak postupovat v případě výskytu epileptického záchvatu						
→ Rozhodně ano	13,8	11,2	19,5	9,9	9,1	12,7
→ Spíše ano	61,8	61,1	63,3	57,4	55,5	64,7
→ Ani ano, ani ne	16,7	18,6	12,2	17,3	18,4	14,7
→ Spíše ne	7,2	8,4	4,5	13,8	15,4	6,9
→ Rozhodně ne	0,6	0,6	0,5	1,6	1,7	1,0
Připravenost na rozhovor se žáky, kteří byli svědky epileptického záchvatu						
→ Ano	56,4	52,6	65,1	71,4	69,6	78,4
→ Ne	43,6	47,4	34,9	28,6	30,4	21,6
Obeznamení se zásadami přístupu k žákům s epilepsií						
→ Ano	53,2	48,8	63,3	36,4	33,8	49,0
→ Ne	46,8	51,2	36,7	63,6	66,2	51,0
Zájem o prohloubení vlastních znalostí na téma práce se žáky s epilepsií						
→ Ano	81,8	82,2	80,8	79,5	78,7	84,3
→ Ne	18,2	17,8	19,2	20,5	21,3	15,7

TABULKA 3. Znalosti učitelů o životních obdobích, v nichž se může epilepsie projevit (%)

Epilepsie se může projevit	POLSKO			ČESKÁ REPUBLIKA		
	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV
V dětství	4,8	4,4	5,6	1,6	1,7	1,0
V dospělosti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ve všech obdobích života	91,9	92,4	90,7	97,7	97,9	97,1
Nevím	3,4	3,2	3,7	0,7	0,4	2,0

TABULKA 4. Znalosti učitelů o příčinách epilepsie (%)

	POLSKO			ČESKÁ REPUBLIKA		
	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV
Poškození mozku v prenatalním období a (nebo) při porodu						
→ Ano	81,7	82,4	80,3	80,7	79,8	85,9
→ Ne	1,0	1,2	0,5	1,1	1,1	1,0
→ Nevím	17,2	16,4	19,2	18,2	19,1	13,1
Vývojové vady mozku						
→ Ano	76,0	75,7	76,4	72,6	71,3	77,6
→ Ne	1,8	1,5	2,4	3,5	3,7	3,1
→ Nevím	22,3	22,8	21,2	23,9	25,0	19,4
Úraz hlavy						
→ Ano	82,1	83,1	79,7	88,8	88,0	94,0
→ Ne	5,0	4,5	6,3	2,2	2,0	3,0
→ Nevím	12,9	12,4	14,0	9,0	10,1	3,0
Nádor mozku						
→ Ano	74,3	76,2	70,1	75,3	74,7	79,4
→ Ne	4,4	3,8	5,9	4,1	3,5	6,2
→ Nevím	21,2	20,0	24,0	20,7	21,8	14,4
Záněty mozku a záněty mozkových a míšních plen						
→ Ano	61,0	61,3	60,4	63,7	61,9	72,6
→ Ne	4,9	5,2	4,1	4,0	3,8	4,2
→ Nevím	34,1	33,5	35,5	32,2	34,2	23,2
Genetické faktory						
→ Ano	63,0	63,8	61,2	73,8	72,7	77,3
→ Ne	7,6	6,6	10,0	4,3	4,2	4,1
→ Nevím	29,4	29,6	28,9	22,0	23,1	18,6
Posedlost						
→ Ano	5,8	6,0	5,3	4,8	3,8	8,5
→ Ne	54,6	56,5	50,3	53,7	54,0	51,1
→ Nevím	39,5	37,4	44,4	41,6	42,1	40,4

TABULKA 5. Znalosti učitelů o různých typech epileptických záchvatů (%)

	POLSKO			ČESKÁ REPUBLIKA		
	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV
Celotělové křeče se ztrátou vědomí						
→ Ano	96,4	96,8	95,4	96,7	96,7	96,9
→ Ne	0,1	0,0	0,5	0,9	1,1	0,0
→ Nevím	3,5	3,2	4,1	2,4	2,2	3,1
Silné synchronické záškuby částí těla (např. rukou nebo nohou) při zachovaném vědomí						
→ Ano	70,9	73,1	65,7	82,2	81,6	83,7
→ Ne	9,8	8,3	13,3	4,4	5,0	1,0
→ Nevím	19,3	18,6	21,0	13,4	13,3	15,3
Ztráta vědomí (ztráta kontaktu s okolím) bez křečí						
→ Ano	78,2	81,6	70,3	63,7	64,0	64,2
→ Ne	5,0	3,6	8,0	11,4	11,6	10,5
→ Nevím	16,9	14,8	21,7	24,9	24,4	25,3
Ztráta svalového napětí a pád						
→ Ano	75,1	74,9	75,6	67,2	67,1	64,6
→ Ne	6,6	6,0	8,0	6,9	6,5	10,4
→ Nevím	18,3	19,1	16,4	25,9	26,4	25,0
Pocity ztuhlosti, bolesti, rozostřený zrak nebo sluch, vnímání podivných chutí nebo vůní						
→ Ano	47,9	47,9	47,8	53,3	52,0	59,8
→ Ne	7,3	6,3	9,9	5,8	5,8	5,2
→ Nevím	44,8	45,8	42,4	40,9	42,2	35,1
Pocit tlaku v krku, bolesti břicha, hrudníku, pocení, rudnutí nebo blednutí						
→ Ano	23,4	22,7	25,0	22,7	20,7	30,5
→ Ne	18,4	18,0	19,4	18,5	18,7	20,0
→ Nevím	58,2	59,2	55,6	58,8	60,6	49,5
Divné pocity (např. pocit přítomnosti mimo vlastní tělo, pocit deformace okolních předmětů.						
→ Ano	20,4	20,0	21,4	27,7	26,8	33,3
→ Ne	18,6	17,4	21,4	16,4	16,2	15,6
→ Nevím	61,0	62,6	57,2	55,8	57,0	51,0

TABULKA 6. Znalosti učitelů o faktorech vyvolávajících epileptické záchvaty (%)

Faktory	POLSKO			ČESKÁ REPUBLIKA		
	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV
Únava						
→ Ano	66,8	64,4	72,4	81,2	80,1	87,4
→ Ne	8,2	9,4	5,4	4,7	5,1	2,1
→ Nevím	25,0	26,2	22,2	14,1	14,7	10,5
Nedostatek spánku						
→ Ano	60,2	58,9	63,3	80,5	79,6	84,4
→ Ne	8,0	9,9	3,6	3,9	3,8	4,2
→ Nevím	31,8	31,2	33,2	15,6	16,6	11,5
Náhlé probuzení						
→ Ano	28,5	28,9	27,6	43,2	41,4	52,1
→ Ne	16,0	15,8	16,7	12,2	11,1	16,0
→ Nevím	55,5	55,4	55,7	44,7	47,5	31,9
Náhlý úlek						
→ Ano	55,5	53,3	60,6	65,2	63,6	72,9
→ Ne	8,7	9,2	7,4	6,8	6,8	6,3
→ Nevím	35,8	37,4	32,0	28,0	29,6	20,8
Horečka						
→ Ano	47,0	47,6	45,4	39,8	40,8	36,2
→ Ne	12,7	14,3	8,8	15,2	14,2	20,2
→ Nevím	40,3	38,0	45,9	45,0	45,0	43,6
Požítí alkoholu či drog						
→ Ano	73,3	77,2	78,6	85,3	85,0	86,5
→ Ne	1,7	2,3	0,5	1,5	1,6	1,0
→ Nevím	19,5	20,5	20,9	13,2	13,5	12,5
Fotostimulace						
→ Ano	73,2	75,1	69,1	82,6	82,3	83,6
→ Ne	1,6	1,5	1,9	1,3	0,7	4,1
→ Nevím	25,1	23,5	29,0	16,1	17,0	12,4

TABULKA 7. Znalosti postupů v případě epileptického záchvatu (%)

Postupy	POLSKO			ČESKÁ REPUBLIKA		
	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV
Zajistit žákovi bezpečnost (např. položit ho na bok, podložit něco měkkého pod hlavu, přidržet ji, aby netloukla o tvrdý podklad), zachovat klid a počkat, až záchvat přejde						
→ Ano	95,5	93,8	98,2	97,0	97,1	94,8
→ Ne	1,3	1,8	0,0	0,7	0,4	3,1
→ Nevím	3,2	3,8	1,8	2,2	2,4	2,1
Vložit studentovi do úst nějaký předmět, aby si neprokousl jazyk						
→ Ano	34,9	36,6	30,9	46,2	47,5	39,6
→ Ne	54,7	52,5	59,9	38,4	36,1	49,0
→ Nevím	10,4	11,0	9,2	15,4	16,4	11,5
Silně přidržet ruce nebo nohy žáka s cílem zbrzdit záškuby						
→ Ano	28,3	26,9	31,5	22,4	23,5	18,1
→ Ne	53,7	52,6	56,2	60,9	59,4	68,1
→ Nevím	18,0	20,5	12,3	16,7	17,1	13,8
Přivolat školní zdravotní sestru, pokud je ve škole přítomná				Otázka nebyla dotazována v České republice.		
→ Ano	95,5	94,9	97,1			
→ Ne	1,6	1,4	1,9			
→ Nevím	2,9	3,7	1,0			
Pokud je student po záchvatu ospalý, umožnit mu spánek na bezpečném místě pod dohledem						
→ Ano	66,0	65,8	66,5	62,1	62,0	62,8
→ Ne	6,0	6,1	5,8	9,4	9,0	11,7
→ Nevím	28,0	28,2	27,7	28,5	29,0	25,5
Pokud záchvat trvá déle než 10 minut, zavolat záchrannou službu						
→ Ano	92,2	92,1	92,5	92,8	92,2	95,9
→ Ne	0,3	0,0	0,9	0,9	0,9	1,0
→ Nevím	7,4	7,9	6,1	6,3	6,9	3,1

TABULKA 8. Názory učitelů na vzdělávání žáků trpících epilepsií, vlivu epilepsie na vztahy s vrstevníky a omezení související s epilepsií (%)

	POLSKO			ČESKÁ REPUBLIKA		
	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV
UČENÍ						
U většiny dětí s epilepsií se zároveň vyskytuje mentální postižení						
→ Rozhodně ano	1,3	1,0	1,9	0,4	0,5	0,0
→ Ano	5,2	5,9	3,7	2,8	2,5	4,2
→ Ani ano, ani ne	10,8	11,5	9,3	14,2	14,5	13,5
→ Ne	37,6	36,0	41,4	36,7	35,7	41,7
→ Rozhodně ne	45,1	45,7	43,7	45,8	46,8	40,6
Většina dětí s epilepsií by měla chodit do speciálních škol nebo tříd						
→ Rozhodně ano	1,6	2,0	0,5	0,6	0,5	1,0
→ Ano	4,8	4,7	5,1	2,3	2,7	0,0
→ Ani ano, ani ne	5,1	5,7	3,7	7,0	7,2	5,2
→ Ne	24,8	25,5	23,3	28,2	27,8	31,3
→ Rozhodně ne	63,8	62,1	67,4	62,0	61,9	62,5
Většina dětí s epilepsií má problémy s učením						
→ Rozhodně ano	1,3	1,0	1,9	0,2	0,2	0,0
→ Ano	12,7	14,9	7,9	4,4	4,1	5,3
→ Ani ano, ani ne	18,8	18,7	19,1	17,1	17,5	16,8
→ Ne	43,9	42,6	47,0	42,0	41,7	44,2
→ Rozhodně ne	23,2	22,8	24,2	36,3	36,5	33,7
Užívání léků proti epilepsii může snižovat schopnost učit se						
→ Rozhodně ano	5,8	6,1	5,1	2,1	2,3	1,1
→ Ano	26,3	28,7	21,0	20,0	20,4	18,1
→ Ani ano, ani ne	20,8	21,5	19,2	32,2	32,2	33,0
→ Ne	39,1	37,0	43,9	34,9	33,8	40,4
→ Rozhodně ne	7,9	6,7	10,7	10,9	11,3	7,4
Nároky kladené na žáky s epilepsií by měly být odlišné než u ostatních žáků						
→ Rozhodně ano	4,7	4,8	4,2	2,1	2,3	1,0
→ Ano	16,7	16,8	16,4	16,8	15,6	24,0
→ Ani ano, ani ne	15,5	16,8	12,7	22,3	23,9	14,6
→ Ne	43,9	44,6	42,3	44,8	44,9	43,8
→ Rozhodně ne	19,2	17,0	24,4	14,0	13,3	16,7

VZTAHY SE SPOLUŽÁKY (VRSTEVNÍKY) VE TŘÍDĚ

Většina žáků s epilepsií má kvůli tomuto onemocnění problémy ve vztazích se spolužáky						
→ Rozhodně ano	1,8	1,6	2,3	0,9	1,1	0,0
→ Ano	9,9	10,8	7,8	4,2	4,1	4,2
→ Ani ano, ani ne	21,8	24,7	15,2	18,0	18,7	12,5
→ Ne	44,2	40,6	52,5	43,3	44,2	40,6
→ Rozhodně ne	22,2	22,3	22,1	33,6	31,8	42,7
Žáci s epilepsií jsou často svými spolužáky odstrkáváni (izolováni)						
→ Rozhodně ano	1,4	1,6	0,9	0,6	0,7	0,0
→ Ano	12,1	13,3	9,3	6,6	7,0	4,2
→ Ani ano, ani ne	22,5	23,1	20,9	20,1	20,6	17,7
→ Ne	47,5	44,5	53,5	46,8	47,3	45,8
→ Rozhodně ne	16,9	17,5	15,3	25,9	24,4	32,3
Žáci s epilepsií jsou často spolužáky diskriminováni						
→ Rozhodně ano	0,8	0,6	1,4	0,4	0,5	0,0
→ Ano	10,1	12,3	5,1	4,5	4,7	3,1
→ Ani ano, ani ne	22,0	22,4	21,0	19,5	21,2	11,5
→ Ne	47,6	45,2	53,3	45,2	45,4	45,8
→ Rozhodně ne	19,4	19,6	19,2	30,4	28,2	39,6
UČITEL A ŽÁK S EPILEPSÍ						
Většina žáků s epilepsií způsobuje výchovné problémy						
→ Rozhodně ano	1,0	1,0	0,9	0,4	0,4	0,0
→ Ano	1,6	2,0	0,5	1,3	1,3	1,1
→ Ani ano, ani ne	12,6	14,2	8,8	13,4	14,3	9,5
→ Ne	43,2	41,8	46,3	34,7	35,9	30,5
→ Rozhodně ne	41,6	40,8	43,5	50,3	48,0	58,9
Žáci s epilepsií potřebují podporu ze strany učitelů						
→ Rozhodně ano	49,8	52,6	43,3	33,3	34,8	25,8
→ Ano	32,6	31,3	35,8	39,5	39,4	39,8
→ Ani ano, ani ne	9,1	7,5	13,0	16,0	16,3	15,1
→ Ne	5,3	4,2	7,9	8,7	7,7	14,0
→ Rozhodně ne	3,1	4,4	0,0	2,5	1,8	5,4
Učitelé mají strach, když je ve třídě žák s epilepsií						
→ Rozhodně ano	9,2	9,8	7,9	8,2	8,7	5,3
→ Ano	34,2	37,0	27,8	50,6	51,7	47,4
→ Ani ano, ani ne	20,1	30,5	19,0	21,2	21,2	22,1
→ Ne	27,8	24,4	35,6	16,0	14,8	20,0
→ Rozhodně ne	8,8	8,3	9,7	4,0	3,6	5,3
Učitel, který má ve třídě žáka s epilepsií, je povinen se seznámit s podstatou této nemoci a vědět, jak postupovat v případě záchvatu						
→ Rozhodně ano	90,9	89,8	93,5	85,7	86,1	85,4
→ Ano	3,9	4,0	3,7	11,7	11,9	9,4
→ Ani ano, ani ne	1,0	1,4	0,0	1,5	1,3	2,1
→ Ne	0,7	0,6	0,9	0,8	0,7	1,0
→ Rozhodně ne	3,5	4,2	1,9	0,4	0,0	2,1

Třídní učitel a učitel tělesné výchovy má být informován rodiči, že žák trpí epilepsií a o tom, jaký to může mít vliv na jeho učení a chování						
→ Rozhodně ano	94,4	94,0	95,3	94,3	94,4	93,8
→ Ano	1,7	1,2	2,8	4,3	4,3	5,2
→ Ani ano, ani ne	0,6	0,8	0,0	1,1	1,4	0,0
→ Ne	0,1	0,0	0,5	0,2	0,0	0,0
→ Rozhodně ne	3,2	4,0	1,4	0,0	0,0	1,0
Třídní učitel a učitel tělesné výchovy má spolupracovat se školní zdravotní sestrou na zajištění správné péče a podpory žákovi s epilepsií with epilepsys						
→ Rozhodně ano	90,5	90,8	89,7	77,0	77,6	74,7
→ Ano	5,0	4,0	7,5	15,0	14,3	17,9
→ Ani ano, ani ne	0,8	0,8	0,9	6,3	6,6	5,3
→ Ne	0,6	0,6	0,5	1,5	1,6	1,1
→ Rozhodně ne	3,1	3,8	1,4	0,2	0,0	1,1
OMEZENÍ						
Žáci s epilepsií se mají účastnit hodin tělesné výchovy						
→ Rozhodně ano	46,0	38,9	62,6	41,1	36,9	60,4
→ Ano	38,0	41,3	30,4	42,7	44,9	32,3
→ Ani ano, ani ne	7,3	9,7	1,9	13,4	15,3	5,2
→ Ne	6,1	7,7	2,3	1,9	2,2	0,0
→ Rozhodně ne	2,4	2,4	2,3	0,9	0,7	2,1
Žáci s epilepsií se mají účastnit výletů, školy v přírodě a jiných mimoškolních výjezdních akcí						
→ Rozhodně ano	48,4	44,4	57,7	40,0	37,2	52,1
→ Ano	35,8	37,1	32,6	45,8	47,1	39,6
→ Ani ano, ani ne	8,3	10,2	3,7	11,3	12,6	7,3
→ Ne	4,3	5,0	2,8	2,1	2,5	0,0
→ Rozhodně ne	3,2	3,2	3,3	0,8	0,7	1,0
Většina žáků s epilepsií má omezené možnosti trávení volného času se svými vrstevníky, např. možnost chodit společně ven						
→ Rozhodně ano	7,7	7,1	9,0	3,6	3,1	6,3
→ Ano	16,3	18,7	10,8	14,3	14,4	14,6
→ Ani ano, ani ne	23,7	25,2	20,3	25,2	25,6	25,0
→ Ne	38,4	36,5	42,9	39,9	41,3	32,3
→ Rozhodně ne	13,9	12,6	17,0	16,9	15,5	21,9

TABULKA 9. Znalosti o možnostech dostupné léčby epilepsie a četnost výskytu jejích vedlejších účinků (%)

	POLSKO			ČESKÁ REPUBLIKA		
	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV
Je možno epilepsii vyléčit?						
→ Ano, u všech nemocných dětí	2,7	2,8	2,3	0,8	0,4	2,1
→ Ano, jen u části nemocných dětí	38,1	38,6	37,1	38,5	39,9	35,4
→ Ne	30,5	30,1	31,5	30,5	30,7	28,1
→ Nevím	28,7	28,5	29,1	30,3	28,9	34,4
Jak často se u dětí, které užívají léky proti epilepsii, projevují nežádoucí účinky?						
→ Velmi často	1,1	1,0	1,4	0,6	0,4	2,1
→ Často	14,2	16,8	8,4	10,2	10,3	8,3
→ Zřídka	30,1	26,7	38,1	29,1	30,0	25,0
→ Velmi zřídka	7,7	7,9	7,4	6,4	5,5	11,5
→ Nevím	46,8	47,7	44,7	53,6	53,8	53,1

TABULKA 10. Učitelé, kteří byli svědky epileptického záchvatu, pomohli dítěti s epileptickým záchvatem nebo měli ve třídě žáka trpícího epilepsií (%)

	POLSKO			ČESKÁ REPUBLIKA		
	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV
Byli svědky epileptického záchvatu						
→ Ano	58,4	55,1	66,1	55,3	52,9	64,6
→ Ne	37,7	41,5	28,9	39,1	42,6	25,0
→ Nepamatují si	3,9	3,4	5,0	5,6	4,5	10,4
Poskytli pomoc osobě s epileptickým záchvatem						
→ Ano	26,8	24,2	32,6	27,6	25,1	39,6
→ Ne	73,2	75,8	67,4	72,4	74,9	60,4
Mají/Měli ve třídě žáka s epilepsií						
→ Ano, v současné době	11,8	12,2	11,0	13,0	10,5	25,0
→ Ano, v posledních 10 letech	6,6	6,3	7,3	16,9	17,5	14,6
→ Ano, před více než 10 lety	11,4	9,8	15,1	11,1	11,0	10,4
→ Ne	70,1	71,7	66,5	59,0	61,0	50,0

ČÁST DRUHÁ – MŮJ ŽÁK S EPILEPSIÍ

A. Odpovědi na otázky společné pro třídní učitele a učitele tělesné výchovy

TABULKA 11. Demografické údaje o žácích trpících epilepsií (%)

	POLSKO			ČESKÁ REPUBLIKA		
	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV
Věk						
→ 7-10	24,8	26,9	19,4	19,4	24,0	7,9
→ 11-13	36,7	34,6	41,9	20,6	19,8	26,3
→ 14-17	34,9	33,3	38,7	41,3	36,4	52,6
→ 18 <	3,7	5,1	0,0	18,7	19,8	13,2
Pohlaví						
→ Chlapec	45,2	46,6	41,7	52,2	52,8	50,0
→ Dívka	54,8	53,4	58,3	47,8	47,2	50,0
Výskyt epileptických záchvatů ve škole						
→ Ano, nejméně jednou týdně nebo častěji	1,7	2,3	0,0	5,7	4,9	7,9
→ Ano, nejméně jednou měsíčně	6,6	5,7	8,8	12,1	11,4	15,8
→ Ano, jednou ročně nebo méně často	20,7	24,1	11,8	28,0	30,1	18,4
→ Ne	71,1	67,8	79,4	54,1	53,7	57,9

TABULKA 12. Přítomnost jiných poruch nebo zdravotních problémů (%)

	POLSKO			ČESKÁ REPUBLIKA		
	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV
Lehké mentální postižení						
→ Ano	11,5	16,7	6,3	18,2	19,1	16,2
→ Ne	82,5	74,4	90,6	75,0	73,0	81,1
→ Nepamatují si	6,1	9,0	3,1	6,8	7,8	2,7
ADHD						
→ Ano	3,0	2,7	3,3	14,1	15,3	11,8
→ Ne	92,6	92,0	93,3	77,5	74,8	85,3
→ Nepamatují si	1,7	0,0	3,3	8,5	9,9	2,9
Aspergerův syndrom/poruchy autistického spektra						
→ Ano	3,4	6,7	0,0	6,4	7,3	2,9
→ Ne	93,0	89,3	96,7	84,4	82,7	91,2
→ Nepamatují si	3,7	4,0	3,3	9,2	10,0	5,9
Poruchy zraku						
→ Ano	12,6	15,8	9,4	9,4	10,3	11,8
→ Ne	80,6	73,7	87,5	84,1	82,2	85,3
→ Nepamatují si	6,8	10,5	3,1	6,5	7,5	2,9
Poruchy sluchu						
→ Ano	5,3	4,1	6,5	3,6	3,7	2,9
→ Ne	89,6	89,2	90,3	89,9	88,9	94,1
→ Nepamatují si	5,0	6,8	3,2	6,5	7,4	2,9

TABULKA 13. Informovanost žáka o jeho nemoci, informovanost jeho spolužáků a vztahy se spolužáky (%)

	POLSKO			ČESKÁ REPUBLIKA		
	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV
Žák věděl, že má epilepsii						
→ Ano	86,5	87,2	85,7	82,9	83,9	81,6
→ Ne	4,6	3,5	5,7	7,9	5,9	13,2
→ Nepamatují si	8,9	9,3	8,6	9,2	10,2	5,3
Ostatní žáci ve třídě byli informováni, že jejich spolužák má epilepsii						
→ Ne, protože epileptické záchvaty se nevyskytovaly během pobytu ve škole	31,5	30,6	32,4	17,1	17,8	18,4
→ Ne, učitelé to nepovažovali za nutné	5,9	5,9	5,9	3,9	4,2	2,6
→ Ne, protože rodiče žáka s epilepsií požádali, aby chom neposkytovali tuto informaci	8,9	11,8	5,9	7,9	10,2	0,0
→ Ano, podstata této nemoci jim byla vysvětlena	37,4	36,5	38,2	56,6	53,4	65,8
→ Nevím/Nepamatují si	16,5	15,3	17,6	14,5	14,4	13,2
Vztah spolužáků k žákovi s epilepsií						
→ Stejný jako k jiným žákům	83,0	81,2	84,8	72,4	70,3	78,9
→ Snažili se mu/jí pomoci	14,1	12,9	15,2	22,4	22,9	21,1
→ Izolovali ho, odsouvali na okraj	1,2	2,4	0,0	2,0	2,5	0,0
→ Nepamatují si	1,8	3,5	0,0	3,3	4,2	0,0

TABULKA 14. Náročnost výuky žáka s epilepsií a spolupráce se školní zdravotní sestrou při péči o žáka s epilepsií (%)

	POLSKO			ČESKÁ REPUBLIKA		
	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV
Být třídním učitelem nebo učitelem tělesné výchovy ve třídě, kterou navštěvuje (navštěvoval) žák s epilepsií je těžké/stresující						
→ Rozhodně ano	5,8	6,0	5,6	0,0	0,0	0,0
→ Ano	26,0	32,5	19,4	20,4	25,0	15,8
→ Ani ano, ani ne	17,6	24,1	11,1	5,3	0,0	10,5
→ Ne	36,3	33,7	38,9	43,4	50,0	36,8
→ Rozhodně ne	14,3	3,6	25,0	30,9	25,0	36,8

TABULKA 15. Důvody, proč rodiče neinformují třídní učitele nebo učitele tělesné výchovy o výskytu epilepsie u jejich dítěte (%)

	POLSKO			ČESKÁ REPUBLIKA		
	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV
Stydí se za tuto nemoc						
→ Ano	70,3	71,1	70,1	51,4	56,4	35,1
→ Ne	29,0	28,9	29,0	48,6	43,6	64,9
Obávají se, že dítě by bylo z toho důvodu diskriminováno						
→ Ano	88,5	83,5	93,5	64,8	67,6	56,8
→ Ne	11,5	16,5	6,5	35,2	32,4	43,2
Obávají se, že s dítětem bude zacházeno hůře než s ostatními žáky						
→ Ano	81,4	75,6	87,1	39,4	42,3	27,8
→ Ne	18,7	24,4	12,9	60,6	57,7	72,2
Obávají se, že dojde k šíření informace o nemoci						
→ Ano	76,9	75,6	78,1	58,3	58,5	61,1
→ Ne	23,2	24,4	21,9	41,7	41,5	38,9
Domnívají se, že to není nutné, jelikož dítě aktuálně nemá epileptické záchvaty						
→ Ano	83,6	83,3	83,9	82,4	80,7	86,5
→ Ne	16,4	16,7	16,1	17,6	19,3	13,5
Lékař jim poradil, aby tak nečinili						
→ Ano	4,9	6,3	3,4	3,6	1,9	11,1
→ Ne	95,2	93,7	96,6	96,4	98,1	88,9
Domnívají se, že je to jejich soukromá věc						
→ Ano	56,0	56,8	55,2	52,1	53,8	43,2
→ Ne	44,0	43,2	44,8	47,9	46,2	56,8
Neuvědomují si, že absence informací může dítěti uškodit.						
→ Ano	82,9	78,2	87,5	77,8	77,7	80,0
→ Ne	17,2	21,8	12,5	22,2	22,3	20,0

TABULKA 16. Kroky, které učitel podnikl pro získání podpory, když do třídy nastoupil žák s epilepsií (%)

	POLSKO			ČESKÁ REPUBLIKA		
	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV
Obstara/a jsem si publikace na toto téma a seznámil/a se s nimi						
→ Ano	71,4	72,7	70,0	56,4	75,0	37,8
→ Ne	25,1	23,4	26,7	42,3	25,0	59,5
→ Nepamatuji si	3,6	3,9	3,3	1,4	0,0	2,7
Navázal/a jsem těsný kontakt s rodiči žáka						
→ Ano	71,8	89,2	54,3	77,1	100,0	54,1
→ Ne	25,7	8,4	42,9	21,6	0,0	43,2
→ Nepamatuji si	2,7	2,4	2,9	1,4	0,0	2,7
Navázal/a jsem kontakt se školní zdravotní sestrou						
→ Ano	72,5	71,4	73,5	4,2	0,0	8,3
→ Ne	25,6	24,7	26,5	94,5	100,0	88,9
→ Nepamatuji si	1,9	3,9	0,0	1,4	0,0	2,8
Navázal/a jsem kontakt s lékařem dítěte						
→ Ano	2,4	1,4	3,4	29,1	50,0	8,1
→ Ne	96,9	97,2	96,6	69,6	50,0	89,2
→ Nepamatuji si	1,4	2,8	0,0	1,4	0,0	2,7
Navázal/a jsem kontakt se školním psychologem či pedagogem						
→ Ano	70,3	79,2	61,3	26,0	25,0	27,0
→ Ne	27,5	19,5	35,5	72,7	75,0	70,3
→ Nepamatuji si	2,3	1,3	3,2	1,4	0,0	2,7
Navázal/a jsem kontakt s jiným odborníkem						
→ Ano	6,3	5,5	7,1	21,9	25,0	18,9
→ Ne	90,3	87,7	92,9	76,7	75,0	78,4
→ Nepamatuji si	3,4	6,8	0,0	1,4	0,0	2,7
Zúčastnil/a jsem se školení						
→ Ano	27,2	26,8	27,6	9,7	0,0	19,4
→ Ne	71,4	70,4	72,4	88,9	100,0	77,8
→ Nepamatuji si	1,4	2,8	0,0	1,4	0,0	2,8

TABULKA 17. Navrhované formy asistence, které by pomohly učitelům při práci s dětmi trpícími epilepsií a těmto dětem umožnily dobře fungovat ve škole (%)

	POLSKO			ČESKÁ REPUBLIKA		
	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV	Celkem	Třídní učitelé	Učitelé TV
Školení pro učitele						
→ Ano	90,1	88,9	91,2	93,1	92,8	91,7
→ Ne	9,9	11,1	8,8	6,9	7,2	8,3
Poradenská příručka pro učitele						
→ Ano	91,6	92,6	90,6	86,0	88,1	81,1
→ Ne	8,4	7,4	9,4	14,0	11,9	18,9

Lepší spolupráce učitelů s rodiči žáka s epilepsií						
→ Ano	94,4	94,7	94,1	92,1	95,4	82,9
→ Ne	5,6	5,3	5,9	7,9	4,6	17,1
Lepší spolupráce učitelů se školní zdravotní sestrou						
→ Ano	84,6	78,6	90,6	51,9	53,0	47,1
→ Ne	15,4	21,4	9,4	48,1	47,0	52,9
Lepší spolupráce učitelů s jinými odborníky (školní pedagog, psycholog)						
→ Ano	77,1	71,4	82,8	73,7	78,4	61,8
→ Ne	22,9	28,6	17,2	26,3	21,6	38,2
Zvýšení obecného povědomí o epilepsii						
→ Ano	98,8	97,5	100,0	97,9	97,3	97,3
→ Ne	1,2	2,5	0,0	2,1	2,7	2,7

B. Odpovědi na otázky pro třídní učitele

TABULKA 18. Znalosti o užívání léků proti epilepsii a výskytu vedlejších účinků (%)

	POLSKO	ČESKÁ REPUBLIKA
Žák užíval léky proti epilepsii		
→ Ano	83,0	73,2
→ Ne	5,7	3,3
→ Nepamatují si	11,4	23,6
Byly pozorovány vedlejší účinky těchto léků ovlivňující pozornost či chování žáka		
→ Ano	43,4	23,6
→ Ne	46,1	50,4
→ Nepamatují si	10,5	26,0

TABULKA 19. Druhy vedlejších účinků užívání léků proti epilepsii (%)

	POLSKO	ČESKÁ REPUBLIKA
→ Ospalost		
→ Ano	86,2	88,9
→ Ne	13,8	11,1
→ Nepamatují si	0,0	0,0
→ Bolesti hlavy a závratě, nevolnost		
→ Ano	37,0	45,8
→ Ne	51,9	45,8
→ Nepamatují si	11,1	8,3
→ Poruchy rovnováhy a pohybové koordinace		
→ Ano	26,9	31,8
→ Ne	61,5	50,0
→ Nepamatují si	11,5	18,2
→ Únava, slabost, podrážděnost		
→ Ano	80,0	91,7
→ Ne	20,00	8,3
→ Nepamatují si	0,0	0,0
→ Poruchy soustředění a paměti		
→ Ano	96,7	92,6
→ Ne	3,3	7,4
→ Nepamatují si	0,0	0,0
→ Zpomalení pohybů		
→ Ano	79,3	93,8
→ Ne	13,8	6,3
→ Nepamatují si	6,9	0,0
→ Poruchy řeči		
→ Ano	16,7	25,0
→ Ne	70,8	62,5
→ Nepamatují si	12,5	12,5
→ Pohybový neklid		
→ Ano	22,2	43,5
→ Ne	66,7	43,5
→ Nepamatují si	11,1	13,0
→ Agresivní chování		
→ Ano	8,3	18,2
→ Ne	83,3	63,6
→ Nepamatují si	8,3	18,2

TABULKA 20. Školní výsledky žáka s epilepsií, jeho účast na hodinách tělesné výchovy, informace obdrženy od ošetřujícího lékaře o postupu v případě výskytu epileptického záchvatu a nutné péči o žáka (%)

	POLSKO	ČESKÁ REPUBLIKA
Školní výsledky		
→ Velmi dobré	13,1	20,5
→ Dobré	31,0	17,2
→ Průměrné	35,7	39,3
→ Podprůměrné	19,0	21,3
→ Nepamatují si	0,0	1,6

Účast na hodinách tělesné výchovy		
→ Ano, bez omezení	41,4	46,6
→ Ano, s omezeními	37,9	33,1
→ Ne, zcela osvobozen z hodin tělesné výchovy	13,8	16,1
→ Nepamatují si	6,9	4,2
Informace obdrženy od ošetřujícího lékaře o postupu v případě výskytu epileptického záchvatu a nutné péči o žáka		
→ Ano	9,2	16,4
→ Ne	86,2	73,8
→ Nepamatují si	4,6	9,8

C. Odpovědi na otázky pro učitele tělesné výchovy

TABULKA 21. Účast žáka s epilepsií na hodinách tělesné výchovy (%)

	POLSKO	ČESKÁ REPUBLIKA
Účast na hodinách tělesné výchovy		
→ Ano, bez omezení	62,9	44,7
→ Ano, s omezeními	31,4	47,4
→ Ne, zcela osvobozen z hodin tělesné výchovy	5,7	7,9

TABULKA 22. Hodnocení z tělesné výchovy, fyzická zdatnost žáka s epilepsií, problémy při výuce žáka s epilepsií z pohledu učitele tělesné výchovy, informace od ošetřujícího lékaře o epilepsii¹

	POLSKO	ČESKÁ REPUBLIKA
Hodnocení z tělesné výchovy		
→ Velmi dobré	41,2	78,9
→ Dobré	47,1	13,2
→ Průměrné	8,8	2,6
→ Podprůměrné	2,9	0,0
→ Nepamatují si	0,0	5,3
Fyzická zdatnost ve srovnání s vrstevníky		
→ Velmi dobrá	34,3	28,9
→ Dobrá	25,7	15,8
→ Průměrná	31,4	47,4
→ Podprůměrná	8,6	7,9
→ Nepamatují si	0,0	0,0
Problémy při výuce žáka s epilepsií z pohledu učitele tělesné výchovy		
→ Žádné problémy	91,4	89,5
→ Vyskytovaly se problémy	8,6	10,5
→ Nepamatují si	0,0	0,0
Obdrženy písemné informace od ošetřujícího lékaře žáka s epilepsií o omezeních a doporučeních týkajících se účasti žáka v hodinách tělesné výchovy		
→ Ano, přesné a vyčerpávající informace, instrukce a doporučení	20,0	10,5
→ Ano, obecné a málo užitečné informace	14,3	28,9
→ Ne	65,7	52,6
→ Nepamatují si	0,0	7,9

¹ Týká se žáků, kteří se účastnili hodin tělesné výchovy bez omezení nebo se účastnili s omezeními či periodicky

Klíčová zjištění studie

ČÁST PRVNÍ. VÝSLEDKY STUDIE - SPOLEČNÉ PRO VŠECHNY UČITELE

1. Znalosti učitelů o epilepsii

- Většina učitelů (PL 60 %, ČR 75 %) uvedla, že o epilepsii toho ví málo nebo velmi málo, a ještě menší část dotazovaných osob věděla, jak postupovat v případě výskytu epileptického záchvatu (PL 25 %, ČR 33 %). 44 % polských a 29 % českých učitelů se necítilo připraveno na rozhovor se žáky, kteří se stali svědky epileptického záchvatu. Zhruba 30 % respondentů nevědělo, zda je epilepsie vyléčitelná, a polovina nevěděla, jak často se u dětí projevují nežádoucí účinky léků proti epilepsii. Okolo 80 % dotazovaných projevilo zájem o prohloubení vlastních znalostí v oblasti práce se studenty s epilepsií.
- Příčiny epilepsie - téměř všichni učitelé (PL 92 %, ČR 98 %) uvedli, že se epilepsie může projevit ve všech obdobích života. Většina (72-88 %) vybrala za nejběžnější příčiny jejího vzniku poškození mozku v prenatálním období, vývojové vady mozku a nádor mozku. O něco menší procento dotazovaných (63-74 %) zařadilo mezi příčiny epilepsie záněty mozku, mozkových a míšních plen a jiné genetické faktory. V případě "posedlosti", která byla uvedena jako jedna z možných příčin epilepsie, pouze 54 % respondentů odpovědělo "ne", což byla jediná správná odpověď. Odpověď "ano" vybraly 6 % polských a 5 % českých učitelů a 40 % učitelů v Polsku a 42 % v České Republice odpovědělo "nevím".
- Typy záchvatů - téměř všichni učitelé (90 %) uvedli celotělové křeče se ztrátou vědomí. Polovina jich věděla, že záchvat může být doprovázen pocitem ztuhlosti, bolestí, rozostřeným zrakem nebo problémy se sluchem, vnímáním podivných chutí a vůní. Pouze 20 % respondentů označilo dvě zbývající správné možnosti.
- Spouštěcí faktory - většina učitelů uváděla, že fotostimulace a konzumace alkoholu (PL 74 %, ČR 83 %) mohou vyvolat epileptický záchvat. Únavu označilo za možný spouštěč 67 % polských a 81 % českých učitelů. Nejméně často zmiňovanými faktory bylo náhlé probuzení (PL 29 %, ČR 43 %) a horečka (PL 47 %, ČR 40 %). Čeští učitelé volili možnost „nevím“ méně často než učitelé z Polska.
- Postup v případě výskytu epileptického záchvatu - téměř všichni učitelé v obou státech (93-97 %) udalo správné odpovědi na otázky týkající se postupu v případě epileptického záchvatu (zajistit žákovi bezpečnost, zachovat klid a počkat, až záchvat přejde a zavolat záchrannou službu, pokud se jednou o dlouhotrvající záchvat).

Ovšem, relativní zastoupení učitelů, kteří zvolili nevhodný postup – vložit žákovi nějaký předmět do úst (PL 35 %, ČR 46 %) a přidržet mu končetiny (PL 28 %, ČR 22 %) – bylo značné.

2. Názory učitelů na vzdělávání žáků trpících epilepsií a jejich schopnost učit se:

- Schopnost učit se – Většina učitelů byla toho názoru, že žáci trpící epilepsií:
 - by neměli navštěvovat speciální školy (90 %); většina studentů s epilepsií nemá zároveň mentální postižení (83%);
 - nemá problémy s učením (PL 67 %, ČR 78 %); nároky kladené na žáky s epilepsií by neměly být odlišné než u ostatních žáků (PL 63 %, ČR 59 %).
- Vztahy se spolužáky – Většina učitelů uvedla, že epilepsie negativně neovlivňuje vztahy žáků trpících tímto onemocněním s jejich spolužáky. Učitelé **nesouhlasili** s následujícími tvrzeními o epilepsii:
 - má kvůli svému onemocnění problémy ve vztazích se spolužáky (PL 66 %, ČR 77 %);
 - jsou svými spolužáky odstrkováni (izolováni) (PL 64 %, ČR 72 %) a diskriminováni (PL 67 %, ČR 76 %).
- Problémy a potřeby učitelů, kteří vyučují žáky s epilepsií:
 - Podstatná část respondentů uvedla, že většina žáků s epilepsií nepůsobí ve škole výchovné problémy (85 %), ale vyžaduje podporu ze strany učitelů (PL 82 %, ČR 73 %).
 - Téměř polovina učitelů má obavy, když jejich třídu navštěvuje žák s epilepsií (PL 43 %, ČR 59 %).
 - Téměř všichni učitelé uvedli, že pokud je ve třídě žák trpící epilepsií, měl by učitel: seznámit se s podstatou této nemoci a být schopen zareagovat v případě záchvatu (96 %), být informován o onemocněním studenta (PL 96 %, ČR 99 %), poskytnout nejlepší možnou péči studentovi prostřednictvím spolupráce se školní zdravotní sestrou (PL 96 %, ČR 91 %).
- Omezení žáků s epilepsií – respondenti uvedli, že většina žáků s epilepsií by se měla účastnit: hodin tělesné výchovy (PL 84 %, ČR 82 %), školních výletů a dalších akcí (85 %).

3. Zkušenosti učitelů spojených s epilepsií.

Více než polovina dotazovaných učitelů (PL 58 %, ČR 55 %) byla svědkem epileptického záchvatu a každý čtvrtý učitel (27 %) poskytl studentovi s epileptickým záchvatem pomoc. 30 % učitelů v Polsku a 41 % v České Republice má či měla ve třídě žáka s epilepsií. 12 % polských a 13 % českých učitelů vyučovalo žáka epilepsie v době výzkumu, 7% polských a 17% českých učitelů vyučovalo takového žáka v posledních 10 letech.

ČÁST DRUHÁ. VÝSLEDKY UČITELŮ, KTEŘÍ PRACOVALI S ŽÁKY TRPÍCÍMI EPILEPSIÍ V PRŮBĚHU PŘEDCHOZÍCH 10 LET

1. Demografické údaje o žácích:

Poměr chlapců byl vyrovnaný, většina (cca. 70 %) žáků byla ve věku 11-17 let.

2. Údaje o epilepsii

- 29 % žáků v Polsku a 46 % žáků v České Republice dostalo záchvat během pobytu ve škole, záchvaty byly však vzácné – jednou za rok či méně často (PL 21 %, ČR 28 %).
- Malé procento žáků s epilepsií trpělo zároveň jinou poruchou nebo zdravotní obtíží: lehké mentální postižení (PL 12 %, ČR 18 %) a poruchy zraku (PL 13 %, ČR 9 %); 3 % žáků v Polsku a 14 % v České Republice mělo ADHD a 3 % (PL) a 6% (ČR) Aspergerův syndrom nebo jinou poruchu autistického spektra.
- Dle třídních učitelů, 83 % žáků v Polsku a 73 % v České Republice užívalo léky proti epilepsii; 43 % polských a 24 % českých učitelů se setkala s nežádoucími účinky těchto, přičemž k nejčastějším z nich patřily: porucha pozornosti (cca. 95 %), ospalost (87 %), zpomalení (80 % a 94 %), únava, slabost, podráždění (80 % a 92 %).

3. Informace o epilepsii žáka

- Dle odpovědí respondentů ví valná většina (cca. 54 % žáků o tom, že jejich spolužák má epilepsii. V Polsku 46 % a v České Republice 29 % zbývajících žáků nebylo informováno zejména z důvodu, že nedošlo k žádným záchvatům ve škole (PL 31 %, ČR 17%) nebo na žádost rodičů (PL 9 %, ČR 8%). Valná většina žáků má ke svým spolužákům s epilepsií podobný vztah jako ke všem ostatním (PL 82 %, ČR 72 %). Pouze 2 % izolují/odstrkávají takové žáky; 13 % žáků v Polsku a 22 % v České Republice se pokoušelo pomoci svým spolužákům s epilepsií.

- Důvody rodičů pro neposkytnutí informace o epilepsii jejich dítěte třídnímu učiteli nebo učiteli tělesné výchovy, jak je uvedli respondenti:
 - nedochází k záchvatům (83 %);
 - strach, že by dítě mohlo být diskriminováno (PL 86 %, ČR 65 %);
 - neuvědomění si, že nepodání takové informace může dítěti uškodit (78 %);
 - obavy, že by se informace o nemoci mohla šířit (PL 77 %, ČR 58 %)
 - stydí se za toto onemocnění (PL 70 %, ČR 51 %).

4. Náročnost výuky žáka s epilepsií.

Mezi třídními učiteli považovalo výuku žáků s epilepsií za náročnou / stresující 32 % respondentů v Polsku a 21 % v České Republice. Mezi učiteli tělesné výchovy se jednalo o 25 % polských a 26 % českých vyučujících.

5. Kroky, které učitel podnikl pro získání podpory za účelem péče o žáka s epilepsií:

K nejčastěji zmiňovaným krokům patřilo: navázání těsného kontaktu s rodiči žáka (PL 72 %, ČR 77 %), navázání kontaktu se školním psychologem (PL 70 %, ČR 29 %), obstarání si odborných publikací (PL 72 %, ČR 56 %). Mezi zřídka uváděné kroky se řadily: návštěva školení (PL 27 %, ČR 10 %), navázání kontaktu s ošetřujícím lékařem žáka (PL 2 %, ČR 29 %) nebo jiným odborníkem (PL 6 %, ČR 22 %).

6. Navrhované formy asistence, které by pomohly učitelům při práci s dětmi trpícími epilepsií.

Dotazovaní učitelé nejčastěji uváděli následující formy asistence: zvýšení obecného povědomí o epilepsii (98 %), lepší spolupráce učitelů s rodiči (93 %), školení pro učitele (90 %). Méně často uváděli spolupráci mezi učitelem a školním psychologem (72 %).

REFERENCE:

- Abulhamail A.S., Al-Sulami F.E., Alnouri M.A., *et al.* (2014). Primary school teacher's knowledge and attitudes toward children with epilepsy. *European Journal of Epilepsy*, 23(4), <http://dx.doi.org/10.1016/j.seizure.2013.12.010>
- Brabcová, D., Kohout, J., & Kršek, P. (2016). Knowledge about epilepsy and attitudes towards affected people among teachers in training in the Česká republika. *Epilepsy and Behavior*, 54, 88–94. doi:10.1016/j.yebeh.2015.11.004
- Brabcová, D., Lovasova, V., Kohout, J., & Zarubova, J. (2012). Familiarity with and attitudes towards epilepsy among teachers at Czech elementary schools – The effect of personal experience and subspecialization. *Seizure*, 21(6), 461–465. doi:10.1016/j.seizure.2012.04.013
- Bryś A., Barczykowska E., Małecka B., Kurylak A. (2015), *Funkcjonowanie fizyczne dzieci chorych na padaczkę*. Pielęgniarstwo Neurologiczne i Neurochirurgiczne, 4(4), 146–151.
- Devdas J.M., George S.Y., Alva R., *et al.* (2015), *Knowledge and perception about epilepsy in children among school teachers*. Journal of Evolution of Medical and Dentistry Sciences, 4, 10765–10770.
- Fialová, I. (2011). *Analýza faktorů determinujících edukaci a profesní orientaci jedinců se zdravotním postižením* (1st ed.). Masarykova univerzita, Brno.
- Jan M.M. (2005), *Clinical review of pediatric epilepsy*. Neurosciences, 10(4), 255–264).
- Katzenstein J.M., Fastenau F.S., Dunn D.W., *et al.* (2007), *Teachers' ratings of the academic performance of children with epilepsy*. Epilepsy & Behavior, 10(3), 426–431.
- Komárek, V., & Smídová, J. (2007), *The psychosocial impact of epilepsy in Czech children: what are causative factors of differences during ten years interval?*, Epileptic Disorders : International Epilepsy Journal with Videotape, 9(1), S2–S8. – doi:10.1684/epd.2008.0157
- Mecarelli O., Messina P., Capovilla G., *et al.* (2015), *An educational campaign about epilepsy among Italian primary school teachers. 2. The results of a focused training program*. Epilepsy & Behavior, 42: 93-97.
- Mathiak K.A., Karzel K., Mathiak K. *et al.* (2007), *Kwestionariusz jakości życia w padaczce dziecięcej – Polska adaptacja i walidacja kwestionariusza*. Neurologia i Neurochirurgia Polska, 41(3), 203–214.

Michalska A., Wendorff J., Stradomska A., *et al.* (2012), *Świadomość obecności problemów zdrowotnych i edukacyjnych uczniów z padaczką wśród nauczycieli z terenu województwa świętokrzyskiego*. *Neurologia Dziecięca*, 21(42), 23–34.

Novotná, I., & Rektor, I. (2002). The trend in public attitudes in the Česká republika towards persons with epilepsy. *European Journal of Neurology*, 9(5), 535–540 – <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/12220387>

Rosińczuk-Tonderys J., Żerkowska U., Calkosiński I., Witka A. (2011), *Psychospołeczne funkcjonowanie dzieci chorych na padaczkę w opinii rodziców*. *Problemy Pielęgniarstwa*, 19(4), 349–446.

Vancini R.L., Barbarosa de Lira C.A., Gomes da Silva, S., *et al.* (2010) *Evaluation of physical educators' knowledge about epilepsy*. *Arq Neuropsiquitr*, 68(3), 367–370.

Dotazník

Katedra biomedicínských základů vývoje a sexuologie
Pedagogická fakulta Varšavské Univerzity

DOTAZNÍK PRO TŘÍDNÍHO UČITELE

Vážená paní/Vážený pane,
předáváme Vám dotazník prováděný v rámci mezinárodního projektu „EPISCHOOL – Spolu překonáme bariéry“, realizovaného v České Republice a v Polsku, jehož koordinátorem je Nadace Ústavu matky a dítěte (Fundacja Instytutu Matki i Dziecka) ve Varšavě. Cílem projektu je zmenšit rozsah sociálního vyloučení žáků s epilepsií prostřednictvím aktivit vyvíjených mezi učiteli. Anketní otázky se týkají úrovně znalostí a přípravy učitelů k práci s žáky trpícími epilepsií. Prosíme, odpovězte pečlivě na všechny otázky. Děkujeme za Vaši účast ve výzkumu!

PROF. B. WOYNAROWSKA, DR. A. MAŁKOWSKA-SZKUTNIK
Pedagogická fakulta Varšavské Univerzity

ČÁST I. – společná pro třídní učitele a učitele tělesné výchovy

1. Typ školy

- 1 základní
- 2 gymnázium

2. Umístění školy

- 1 město
- 2 venkov

3. Dotazník vyplnil učitel

- 1 prvního stupně
 - 2 třídní učitel tříd IV.-VI. – vyučovaný předmět – prosíme, doplňte
-

4. Pohlaví učitele

- 1 žena
- 2 muž

5. Pracovní praxe v profesi učitele

- 1 do 5 let
- 2 6-10 let
- 3 11-20 let
- 4 více než 20 let

6. Jak hodnotíte své znalosti o epilepsii? Na téma této nemoci toho vím:

- 1 opravdu hodně
- 2 hodně
- 3 málo
- 4 velmi málo

7. Víte, jak postupovat v případě výskytu epileptického záchvatu?

- 1 rozhodně ano
- 2 spíše ano
- 3 ani ano, ani ne
- 4 spíše ne
- 5 rozhodně ne

8. Cítíte se být připraven/a na rozhovor se žáky, kteří byli svědky epileptického záchvatu u spolužáka/spolužačky?

- 1 ano
- 2 ne

9. Seznámil/a jste se v průběhu studia a/nebo během své učitelské praxe se zásadami přístupu k žákům s epilepsií?

1 ano

2 ne

10. Měl/a byste zájem o prohloubení svých znalostí na téma vzdělávání žáků s epilepsií?

1 ano

2 ne

11. Kdy se může projevit epilepsie?

1 v dětství

2 v dospělosti

3 ve všech obdobích života

4 nevím

12. Jaké mohou být příčiny epilepsie? Zakřížkujte jedno políčko v každém řádku.

	Ano	Ne	Nevím
Příčiny epilepsie	1	2	3
1. Poškození mozku v prenatalním období a/nebo u porodu			
2. Vývojové vady mozku			
3. Úraz hlavy			
4. Nádor mozku			
5. Záněty mozku a záněty mozkových a míšních plen			
6. Genetické faktory			
7. Posedlost			
8. Jiné příčiny - jaké:			

13. Jaké mohou být druhy epileptického záchvatu? Zakřížkujte jedno políčko v každém řádku.

	Ano	Ne	Nevím
Druhy epileptického záchvatu	1	2	3
1. Celotělové křeče se ztrátou vědomí			
2. Silné synchronické záškuby částí těla (např. rukou nebo nohou) při zachovaném vědomí			
3. Ztráta vědomí (ztráta kontaktu s okolím) bez křečí			
4. Ztráta svalového napětí a pád			
5. Pocity ztuhlosti, bolesti, poruchy zraku nebo sluchu, vnímání podivných chutí nebo vůní			
6. Pocit tlaku v krku, bolesti břicha, hrudníku, pocení, rudnutí nebo blednutí			
7. Divné pocity, např. pocit přítomnosti mimo vlastní tělo, pocit deformace okolních předmětů.			
8. Jiné - jaké			

14. Jaké faktory mohou vyvolat epileptický záchvat? Zakřížkujte jedno políčko v každém řádku.

	Ano	Ne	Nevím
Faktory vyvolávající epileptický záchvat	1	2	3
1. Únava			
2. Nedostatek spánku			
3. Násilné probuzení			
4. Náhlý úlek			
5. Horečka			
6. Požití alkoholu a drog			
7. Fotostimulace (dráždění světelnými impulzy)*			
8. Jiné - uveďte, jaké			

15. Jak je třeba postupovat v případě, že se u žáka vyskytne epileptický záchvat se záškuby? Zakřížkujte jedno políčko v každém řádku.

	Ano	Ne	Nevím
Co je třeba udělat:	1	2	3
1. Zajistit žákovu bezpečnost (např. položit ho na bok, podložit něco měkkého pod hlavu, přidržet ji, aby netloukla o tvrdý podklad), zachovat klid a počkat, až záchvat přejde.			
2. Vložit žákovi do úst nějaký předmět, aby si neprokousl jazyk			
3. Silně přidržet ruce nebo nohy žáka s cílem zbrzdit záškuby			
4. Přivolat školní zdravotní sestru, pokud je ve škole přítomná			
5. Pokud je žák po záchvatu ospalý, umožnit mu spánek na bezpečném místě pod dohledem			
6. Pokud záchvat trvá déle než 10 minut, zavolat záchrannou službu			

* Fotostimulace jsou přerušované světelné impulzy, např. na diskotéce, při sledování televize v tmavé místnosti, během jízdy autem/vlakem mezi stromy ve slunečný den.

16. Další otázky se týkají názorů na vzdělávání/učení žáků s epilepsií. Zakřížkujte jedno políčko v každém řádku

1. rozhodně ano 2. spíše ano 3. ani ano, ani ne 4. spíše ne 5. rozhodně ne

TVRZENÍ	1	2	3	4	5
UČENÍ					
1. U většiny dětí s epilepsií se zároveň vyskytuje mentální postižení.					
2. Většina dětí s epilepsií by měla chodit do speciálních škol nebo tříd.					
3. Většina dětí s epilepsií má problémy s učením.					
4. Užívání léků proti epilepsii může snižovat schopnost učit se.					
5. Nároky kladené na žáky s epilepsií by měly být odlišné než u ostatních žáků.					
VZTAHY SE SPOLUŽÁKY/VRSTEVNÍKY VE TŘÍDĚ					
6. Většina žáků s epilepsií má problémy ve vztazích se spolužáky.					
7. Žáci s epilepsií jsou často, z důvodu nemoci, spolužáky odstrkáváni (izolováni).					
8. Žáci s epilepsií jsou často, z důvodu nemoci, spolužáky diskriminováni.					
UČITEL A ŽÁK S EPILEPSIÍ					
9. Většina žáků s epilepsií způsobuje výchovné problémy.					
10. Žáci s epilepsií potřebují podporu ze strany učitelů.					
11. Učitelé mají strach, když je ve třídě žák s epilepsií.					
12. Učitel, který má ve třídě žáka s epilepsií, je povinen se seznámit s podstatou této nemoci a vědět, jak postupovat v případě záchvatu.					
13. Třídní učitel a učitel tělesné výchovy má být informován rodiči, že žák trpí epilepsií a o tom, jaký to může mít vliv na jeho učení a chování.					
14. Třídní učitel a učitel tělesné výchovy má spolupracovat se školní zdravotní sestrou na zajištění správné péče a podpory žákovi s epilepsií.					
OMEZENÍ					
15. Žáci s epilepsií se mají účastnit hodin tělesné výchovy.					
16. Žáci s epilepsií se mají účastnit výletů, školy v přírodě a jiných mimoškolních výjezdů akcí.					
17. Většina žáků s epilepsií má omezené možnosti trávení volného času se svými vrstevníky, např. možnost chodit společně ven.					

17. Je možno epilepsii vyléčit?

- 1 ano, u všech nemocných dětí
- 2 ano, jen u části nemocných dětí
- 3 ne
- 4 nevím

18. Jak často se u dětí, které užívají léky proti epilepsii, projevují nežádoucí účinky?

- 1 velmi často
- 2 často
- 3 zřídka
- 4 velmi zřídka
- 5 nevím

19. Viděl/a jste někdy epileptický záchvat?

- 1 ano
- 2 ne
- 3 nepamatuji si

20. Poskytoval/a jste někdy první pomoc člověku s epileptickým záchvatem?

- 1 ano
- 2 ne

21. Máte nebo měl/a jste někdy žáka s epilepsií?

- 1 ano, mám v současnosti >> **PŘEJDĚTE, PROSÍM, DO DRUHÉ ČÁSTI DOTAZNÍKU**
- 2 ano, měl/a jsem v posledních 10 letech >> **PŘEJDĚTE, PROSÍM, DO DRUHÉ ČÁSTI DOTAZNÍKU**
- 3 ano, měl/a jsem před více než 10 lety >> děkujeme za vyplnění dotazníku.
Zkontrolujte, prosím, zda jste odpověděl/a na všechny otázky.
- 4 ne >> děkujeme za vyplnění dotazníku.
Zkontrolujte, prosím, zda jste odpověděl/a na všechny otázky.

ČÁST II. Můj žák s epilepsií – část pro třídní učitele

Tato část dotazníku je určena **třídnímu učiteli**, do jehož třídy chodí nebo chodil v **posledních 10 letech žák s epilepsií**. Níže uvedené otázky se týkají **jednoho žáka s epilepsií**, který nyní navštěvuje školu anebo ji navštěvoval v minulosti. V případě, že jste měl/a v uplynulých 10 letech více žáků s epilepsií, popište **posledního z nich anebo toho, kterého si nejlépe pamatujete**.

ÚDAJE O ŽÁKOVĚ

Věk _____ let

Třída _____

1. Chodí žák do školy?

- 1 ano, v tomto školním roce
- 2 ano, v posledních 10 letech

2. Pohlaví žáka

- 1 chlapec
- 2 dívka

3. Vyskytují se/vyskytovaly se u žáka epileptické záchvaty během pobytu ve škole?

- 1 ano, nejméně jednou týdně nebo častěji
- 2 ano, nejméně jednou měsíčně
- 3 ano, jednou ročně nebo méně často
- 4 ne >> **PROSÍM PŘEJDĚTE NA OTÁZKU Č. 7**

4. Druh epileptických záchvatů vyskytujících se u žáka (popište, prosím)

Druhy epileptických záchvatů byly vyjmenovány v otázce č. 13, v I. části dotazníku.

5. Užívá/užíval žák léky z důvodu epilepsie?

- 1 ano
- 2 ne >> **PŘEJDĚTE, PROSÍM, NA OTÁZKU Č. 10**
- 3 nevím/nepamatuji si >> **PŘEJDĚTE, PROSÍM, NA OTÁZKU Č. 10**

6. Zaznamenal/a jste nežádoucí účinky těchto léků na soustředění a chování žáka?

1 ano

2 ne >> PŘEJDĚTE, PROSÍM, NA OTÁZKU Č. 10

3 nevím/nepamatuji si >> PŘEJDĚTE, PROSÍM, NA OTÁZKU Č. 10

7. Jaké nežádoucí účinky užívání léků proti epilepsii se vyskytovaly u žáka?

Zakřížkujte jedno políčko v každém řádku.

	Ano	Ne	Nepamatuji si
Účinky	1	2	3
1. Ospalost			
2. Bolesti hlavy a závratě, nevolnost			
3. Poruchy rovnováhy a pohybové koordinace			
4. Únava, slabost, podrážděnost			
5. Poruchy soustředění a paměti			
6. Zpomalení			
7. Poruchy řeči			
8. Pohybový neklid			
9. Agresivní chování			
10. Jiné, uveďte, jaké			

8. Jaké poruchy a zdravotní problémy se projevují/projevovaly u žáka (kromě epilepsie)? Zakřížkujte jedno políčko v každém řádku.

	Ano	Ne	Nepamatuji si
Poruchy/problémy	1	2	3
1. Lehké mentální postižení			
2. ADHD			
3. Aspergerův syndrom/poruchy autistického spektra			
4. Poruchy zraku			
5. Poruchy sluchu			
6. Jiné zdravotní problémy - jaké			

9. Jak hodnotíte školní výsledky žáka?

1 velmi dobré

2 dobré

3 průměrné

4 podprůměrné

5 nepamatuji si

10. Jaké máte/jste měl/a problémy při práci se žákem? Zakřížkujte jedno políčko v každém řádku.

	Ano	Ne	Nepamatuji si
Problémy týkající se:	1	2	3
1. Vztahu žáka k dospělým (neposlušnost, neplnění pokynů a požadavků)			
2. Vztahů s vrstevníky (ubližování, bitky, neschopnost se přizpůsobit zásadám společné práce/hry)			
3. Vztahu žáka ke školním povinnostem (chybějící motivace k učení, neplnění úkolů a domácích prací)			
4. Nedodržování norem a zásad fungování ve společnosti (např. krádeže, ničení cizích věcí).			
5. Vztahu žáka k sobě samému (porucha sebehodnocení - příliš nízké nebo příliš vysoké)			

11. Účastnil se žák hodin tělesné výchovy?

- 1 ano, bez omezení
- 2 ano, s omezeními
- 3 ne, je/byl zcela osvobozen z hodin tělesné výchovy
- 4 nevím/nepamatuji si

12. Ví/věděl žák, dle vašeho mínění, že má epilepsii?

- 1 ano
- 2 ne
- 3 nepamatuji si

13. Byli ostatní žáci ve třídě informováni, že jejich spolužák/spolužačka trpí epilepsií?

- 1 ne, protože epileptické záchvaty se nevyskytovaly během pobytu ve škole
- 2 ne, nepovažoval/a jsem to za nutné
- 3 ne, protože rodiče žáka s epilepsií požádali, abychom neposkytovali tuto informaci
- 4 ano, podstata této nemoci jim byla vysvětlena
- 5 nevím, nepamatuji si

14. Jaký mají/měli ostatní žáci vztah k žákovi s epilepsií?

- 1 stejný jako k jiným žákům
- 2 snažili se mu pomoci
- 3 izolovali ho, odsouvali na okraj
- 4 nepamatuji si

15. Jaké jsou, dle Vašeho názoru, důvody, proč rodiče neinformují třídního učitele o výskytu epilepsie u jejich dítěte? Zakřížkujte jedno políčko v každém řádku.

	Ano	Ne
Rodiče žáka s epilepsií:	1	2
1. Stydí se za tuto nemoc		
2. Obávají se, že dítě bude z toho důvodu diskriminováno		
3. Obávají se, že s dítětem bude hůře zacházeno		
4. Obávají se, že dojde k šíření informace o nemoci		
5. Domnívají se, že to není nutné, jelikož dítě aktuálně nemívá epileptické záchvaty		
6. Lékař jim poradil, aby neinformovali třídního učitele		
7. Domnívají se, že je to soukromá věc rodičů		
8. Neuvědomují si, že absence informací může dítěti uškodit		
9. Jiný důvod		

16. Dostal/a jste od ošetřujícího lékaře žáka písemnou informaci o postupu v případě, že se vyskytne epileptický záchvat a o tom, jakou péčí žák vyžaduje?

- 1 ano
 2 ne
 3 nepamatuji si

17. Spolupracoval/a jste se školní zdravotní sestrou při péči o žáka s epilepsií?

- 1 ve škole aktuálně není (nebyla) zdravotní sestra
 2 ano, spolupracoval/a jsem systematicky
 3 ano, spolupracoval/a jsem občas
 4 ne

18. Je/bylo pro vás těžké/stresující být třídním učitelem ve třídě, kterou navštěvuje žák s epilepsií?

- 1 rozhodně ano
 2 spíše ano
 3 ani ano, ani ne
 4 spíše ne
 5 rozhodně ne

19. Jaké kroky jste podnikl/a pro získání podpory, když do třídy nastoupil žák s epilepsií? Zakřížkujte jedno políčko v každém řádku.

	Ano	Ne	Nepamatuji si
Podniknuté kroky	1	2	3
1. Obstaral/a jsem si publikace na toto téma a seznámil/a se s nimi.			
2. Navázal/a jsem těsný kontakt s rodiči žáka.			
3. Navázal/a jsem kontakt se školní zdravotní sestrou.			
4. Navázal/a jsem kontakt s lékařem dítěte.			
5. Navázal/a jsem kontakt se školním psychologem/pedagogem.			
6. Navázal/a jsem kontakt s jiným odborníkem.			
7. Zúčastnil/a jsem se školení.			
8. Udělal/a jsem něco jiného, než bylo výše uvedeno			

20. Co by, dle Vašeho názoru, mohlo pomoci učitelům při výuce a péči o žáka s epilepsií a umožnilo mu dobře fungovat ve škole? Zakřížkujte jedno políčko v každém řádku.

	Ano	Ne
Formy pomoci	1	2
1. Školení pro učitele		
2. Poradenská příručka pro učitele		
3. Lepší spolupráce učitelů s rodiči žáka s epilepsií		
4. Lepší spolupráce učitelů se školní zdravotní sestrou		
5. Lepší spolupráce učitelů s jinými odborníky (školní pedagog, psycholog)		
6. Zvýšení obecného povědomí o epilepsii		
7. Jiné – jaké		

ČÁST II. Můj žák s epilepsií – část pro učitele tělesné výchovy

Tato část dotazníku je určena **učiteli tělesné výchovy**, který vyučuje v současnosti nebo vyučoval v posledních 10 letech třídu, do níž chodí nebo chodil **žák s epilepsií**. Níže uvedené otázky se týkají **jednoho žáka s epilepsií**, který navštěvuje školu anebo ji navštěvoval v minulosti. V případě, že jste měl/a v uplynulých 10 letech více žáků s epilepsií, popište **posledního z nich anebo toho, kterého si nejlépe pamatujete**.

ÚDAJE O ŽÁKOVĚ

Věk _____ let

Třída _____

1. **Chodí (chodil) žák do školy?**
 - 1 ano, v tomto školním roce
 - 2 ano, v období posledních 10 let
2. **Pohlaví žáka**
 - 1 chlapec
 - 2 dívka
3. **Vyskytují se (vyskytovaly se) u žáka epileptické záchvaty během pobytu ve škole?**
 - 1 ano, nejméně jednou týdně nebo častěji
 - 2 ano, nejméně jednou měsíčně
 - 3 ano, jednou ročně nebo méně často
 - 4 ne >> **PROSÍM, PŘEJDETE NA OTÁZKU Č. 7**
4. **Druh epileptických záchvatů vyskytujících se u žáka (popište, prosím)**

Druhy epileptických záchvatů byly vyjmenovány v otázce č. 13, v první části dotazníku.

5. Jaké poruchy a zdravotní problémy se projevují/projevovaly u žáka (kromě epilepsie)? Zakřížkujte jedno políčko v každém řádku.

	Ano	Ne	Nepamatují si
Poruchy/problémy	1	2	3
1. Lehké mentální postižení			
2. ADHD			
3. Aspergerův syndrom/poruchy autistického spektra			
4. Poruchy zraku			
5. Poruchy sluchu			
6. Jiné zdravotní problémy - jaké			

6. Co by, dle Vašeho názoru, mohlo pomoci učitelům při vzdělávání a péči o žáka s epilepsií a umožnilo mu dobře fungovat ve škole? Zakřížkujte jedno políčko v každém řádku.

	Ano	Ne
Formy pomoci	1	2
1. Školení pro učitele		
1. Poradenská příručka pro učitele		
1. Lepší spolupráce učitelů s rodiči žáka s epilepsií		
1. Lepší spolupráce učitelů se školní zdravotní sestrou		
1. Lepší spolupráce učitelů s jinými odborníky (školní pedagog, psycholog)		
1. Zvýšení obecného povědomí o epilepsii		
1. Jiné - jaké		

7. Jaké jsou, dle Vašeho názoru, důvody, proč rodiče neinformují třídního učitele a učitele tělesné výchovy o výskytu epilepsie u jejich dítěte? Zakřížkujte jedno políčko v každém řádku.

	Ano	Ne
Rodiče žáka s epilepsií:	1	2
1. Stydí se za tuto nemoc		
2. Obávají se, že dítě bude z toho důvodu diskriminováno		
3. Obávají se, že s dítětem bude hůře zacházeno		
4. Obávají se, že dojde k šíření informace o nemoci		
5. Domnívají se, že to není nutné, jelikož dítě aktuálně nemívá epileptické záchvaty		
6. Lékař jim poradil, aby neinformovali třídního učitele		
7. Domnívají se, že je to soukromá věc rodičů		
8. Neuvědomují si, že absence informací může dítěti uškodit		
9. Jiný důvod, jaký		

8. Účastní (účastnil) se žák hodin tělesné výchovy?

- 1 ano, bez omezení
2 ano, s omezeními – uveďte, prosím,

o jaká omezení se jednalo _____

kdo rozhodl o těchto omezeních _____

- 3 ano, účastnil se v některých obdobích
4 ne, byl zcela a dlouhodobě osvobozen z hodin tělesné výchovy >> **PROŠÍM, PŘEJ-
DĚTE NA OTÁZKU Č. 21**

Následující otázky č. 9-18 se týkají žáka s epilepsií, který se účastnil všech aktivit v rámci tělesné výchovy anebo se jich účastnil omezeně nebo v některých obdobích.

9. Jak hodnotíte fyzickou zdatnost žáka s epilepsií ve srovnání s jeho vrstevníky?

- 1 velmi dobrá
2 dobrá
3 průměrná
4 podprůměrná
5 nepamatuji si

10. Jaké měl žák s epilepsií hodnocení z tělesné výchovy?

- 1 velmi dobré
2 dobré
3 průměrné
4 podprůměrné
5 nepamatuji si

11. Ví/věděl žák, dle vašeho mínění, že má epilepsii?

- 1 ano
2 ne
3 nevím/ nepamatuji si

12. Měl/a jste problémy při práci se žákem?

- 1 neměl/a jsem větší problémy
2 měl/a jsem problémy – uveďte, jaké _____
3 nepamatuji si

13. Byli ostatní žáci ve třídě informováni, že jejich spolužačka/spolužák trpí epilepsií?

- 1 ne, protože epileptické záchvaty se nevyskytovaly během pobytu ve škole
2 ne, nepovažoval/a to za nutné

- 3 ne, protože rodiče žáka s epilepsií požádali, abychom neposkytovali tuto informaci
- 4 ano, byla jim vysvětlena podstata této nemoci
- 5 nevím/nepamatuji si

14. Jaký mají/měli ostatní žáci vztah k žákovi s epilepsií?

- 1 stejný jako k jiným žákům
- 2 snažili se mu pomoci
- 3 izolovali ho, odsouvali ho na okraj
- 4 nepamatuji si

15. Dostal/a jste od ošetřujícího lékaře žáka s epilepsií písemnou informaci o omezeních a doporučeních týkajících se účasti žáka v hodinách tělesné výchovy?

- 1 ano, přesné a vyčerpávající informace, instrukce a doporučení
- 2 ano, obecné a málo užitečné informace
- 3 ne
- 4 nepamatuji si

16. Spolupracoval/a/ jste se školní zdravotní sestrou při péči o žáka s epilepsií?

- 1 ve škole není (nebyla) zdravotní sestra
- 2 ano, spolupracoval/a jsem systematicky
- 3 ano, spolupracoval/a jsem občas
- 4 ne

17. Je pro vás těžké/stresující učit tělesnou výchovu žáka s epilepsií?

- rozhodně ano
- spíše ano
- ani ano, ani ne
- spíše ne
- rozhodně ne

18. Jaké kroky jste podnikl/a pro získání podpory, když do hodin tělesné výchovy začal docházet žák s epilepsií? Zakřížkujte jedno políčko v každém řádku.

	Ano	Ne	Nepamatuji si
Podniknuté kroky	1	2	3
1. Získal/a jsem publikace na toto téma a seznámil/a se s nimi.			
2. Navázal/a jsem těsný kontakt s rodiči žáka.			
3. Navázal/a jsem kontakt se školní zdravotní sestrou.			
4. Navázal/a jsem kontakt s ošetřujícím lékařem dítěte.			
5. Navázal/a jsem kontakt se školním psychologem/pedagogem.			
6. Navázal/a jsem kontakt s jiným odborníkem.			
7. Zúčastnil/a jsem se školení.			
8. Udělal/a jsem něco jiného, než bylo výše uvedeno – uveďte, prosím, co			

Poslední tři otázky se týkají žáka s epilepsií, který byl lékařem zcela a dlouhodobě osvobozen z tělesné výchovy.

19. Co dělal žák s epilepsií během hodin tělesné výchovy naplánovaných v rozvrhu, když byl z tělesné výchovy zcela osvobozen?

- 1 obvykle nechodil do hodin tělesné výchovy
- 2 byl přítomen v hodině a nečinně seděl
- 3 byl přítomen v hodině a dostával nějaké úkoly ke splnění
- 4 dělal něco jiného – uveďte, co _____
- 5 nepamatuji si

20. Jaké jsou, dle Vašeho názoru, důvody, že se rodiče žáka s epilepsií snažili získat pro něj osvobození z hodin tělesné výchovy? Zakřížkujte jedno políčko v každém řádku.

	Ano	Ne
Důvody	1	2
1. Obávali se, že tělesná námaha může vyvolat epileptický záchvat		
2. Obávali se, že dítě bude mít problémy během výuky		
3. Obávali se, že dítě je méně fyzicky zdatné a bude mít horší známky z tělesné výchovy		
4. Jiný důvod – jaký		

21. Jaké jsou, dle Vašeho názoru, důvody, že lékaři příliš často vystavují potvrzení o úplné neschopnosti žáka s epilepsií účastnit se výuky tělesné výchovy? Zakřížkujte jedno políčko v každém řádku.

	Ano	Ne
Důvody	1	2
1. Obávají se výskytu epileptického záchvatu		
2. Obávají se, že může dojít k úrazu žáka		
3. Ustupují tlaku rodičů		
4. Ustupují tlaku žáka		
5. Nedůvěřují učitelům tělesné výchovy		
6. Nemají dostatečné znalosti		
7. Jiný důvod – jaký		

Zkontrolujte, prosím, zda jste odpověděl/a na všechny otázky, které se Vás týkají.

Děkujeme za vyplnění dotazníku!

SEZNAM TABULEK

TABULKA 1. Celkový počet zapojených učitelů: třídní učitelé a učitelé tělesné výchovy v Polsku a České Republice dle typu škol

TABULKA 2. Subjektivně hodnocené znalosti o epilepsii, postupech v případě záchvatů, připravenost na práci se studenty trpícími epilepsií a ochota rozšiřovat si znalosti (%)

TABULKA 3. Znalosti učitelů o životních obdobích, v nichž se může epilepsie projevit (%)

TABULKA 4. Znalosti učitelů o příčinách epilepsie (%)

TABULKA 5. Znalosti učitelů o různých typech epileptických záchvatů (%)

TABULKA 6. Znalosti učitelů o faktorech vyvolávajících epileptické záchvaty (%)

TABULKA 7. Znalosti postupů v případě epileptického záchvatu (%)

TABULKA 8. Názory učitelů na vzdělávání žáků trpících epilepsií, vlivu epilepsie na vztahy s vrstevníky a omezení související s epilepsií (%)

TABULKA 9. Znalosti o možnostech dostupné léčby epilepsie a četnost výskytu jejích vedlejších účinků (%)

TABULKA 10. Učitelé, kteří byli svědky epileptického záchvatu, pomohli dítěti s epileptickým záchvatem nebo měli ve třídě žáka trpícího epilepsií (%)

TABULKA 11. Demografické údaje o žácích trpících epilepsií (%)

TABULKA 12. Přítomnost jiných poruch nebo zdravotních problémů (%)

TABULKA 13. Informovanost žáka o jeho nemoci, informovanost jeho spolužáků a vztahy se spolužáky (%)

TABULKA 14. Náročnost výuky žáka s epilepsií a spolupráce se školní zdravotní sestrou při péči o žáka s epilepsií (%)

TABULKA 15. Důvody, proč rodiče neinformují třídní učitele nebo učitele tělesné výchovy o výskytu epilepsie u jejich dítěte (%)

TABULKA 16. Kroky, které učitel podnikl pro získání podpory, když do třídy nastoupil žák s epilepsií (%)

TABULKA 17. Navrhované formy asistence, které by pomohly učitelům při práci s dětmi trpícími epilepsií a těmto dětem umožnily dobře fungovat ve škole (%)

TABULKA 18. Znalosti o užívání léků proti epilepsii a výskytu vedlejších účinků (%)

TABULKA 19. Druhy vedlejších účinků užívání léků proti epilepsii (%)

TABULKA 20. Školní výsledky žáka s epilepsií, jeho účast na hodinách tělesné výchovy, informace obdrženy od ošetřujícího lékaře o postupu v případě výskytu epileptického záchvatu a nutné péči o žáka (%)

TABULKA 21. Účast žáka s epilepsií na hodinách tělesné výchovy (%)

TABULKA 22. Hodnocení z tělesné výchovy, fyzická zdatnost žáka s epilepsií, problémy při výuce žáka s epilepsií z pohledu učitele tělesné výchovy, informace od ošetřujícího lékaře o epilepsii



ISBN 978-83-88767-77-7